

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

2709

Na temelju članka 12. stavka 1. Zakona o veterinarstvu (»Narodne novine«, broj 41/07, 55/11) ministar poljoprivrede donosi

NAPUTAK

O IZMJENI NAPUTKA O NAČINU PROVOĐENJA MJERA KONTROLE ZDRAVLJA ŽIVOTINJA PROPISANIH NAREDBOM O MJERAMA ZAŠTITE ŽIVOTINJA OD ZARAZNIH I NAMETNIČKIH BOLESTI I NJHOVOM FINANCIRANJU U 2012. GODINI

I.

U Naputku o načinu provođenja mjera kontrole zdravlja životinja propisanih Naredbom o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju u 2012. godini (»Narodne novine«, broj 30/12) Dodatku I., točka 19. mijenja se i glasi:

19. TUBERKULOZA GOVEDA

TUBERKULINIZACIJA GOVEDA

Sve veterinarske organizacije koje mogu provoditi tuberkulinizaciju goveda na temelju rješenja ili sklopljenog Ugovora s Upravom moraju imati opisan poslovni proces tuberkulinizacije unutar sustava upravljanja kvalitetom te isti implementirati u provedbi ove mjere. Poslovni proces mora uvažavati sve relevantne propise, pravila struke i kodeks veterinarske etike.

Obvezna tuberkulinizacija goveda obavlja se intrakutano, primjenom bovinog tuberkulina (monotest). U slučaju sumnjive reakcije na bovinu tuberkulin po isteku 42 dana provodi se usporedna tuberkulinizacija, istovremenom primjenom bovinog i avijarnog tuberkulina.

Prema uputi proizvođača tuberkulina, tuberkulinizacija gravidnih životinja nije kontraindicirana (bez obzira na stupanj graviditeta), te se gravidne životinje tuberkuliniziraju kao i sve druge, uz uobičajeno pažljivije postupanje.

A) Postupak provođenja i prosuđivanja tuberkulinizacije monotestom (Bovinom tuberkulinom)

Bovini tuberkulin je pročišćeni proteinski derivat (PPD – Purified Protein Derivate) kulture *Mycobacterium bovis* uzgojene na sintetskom hranilištu koja sadrži 1 mg s po 1 ml tuberkuloproteina. Pojedinačna doza koja se aplicira mora biti ne manja od 0,1 ml i ne veća od 0,2 ml, s tim da mora sadržavati najmanje 2.000 IJ goveđeg tuberkulina.

Indikacija – intrakutana tuberkulinizacija goveda starijih od 6 tjedana.

Način primjene i doze – tuberkulin se aplicira u lijevu stranu vrata, na granici prednje i srednje trećine vrata (približno 10 cm ispred prednjeg ruba lopatice i približno 20 cm ispod grebena vrata). Mjesto ubrizgavanja zahvati se prstima i očisti. Dlaku treba ošišati u površini od 4 do 5 cm². Prije aplikacije tuberkulina, na mjestu aplikacije treba izmjeriti debljinu kožnog nabora. Nabor kože uzima se između kažiprsta i palca, mjeri pomičnom mjerkom (kutimetrom) i bilježi. Nakon toga aplicira se tuberkulin (ne manje od 0.1 ml i ne više od 0.2 ml) metodom koja osigurava intrakutanu aplikaciju. Za aplikaciju se koristi gradirana brizgalica te kratka sterilna igla s koso izbrušenim rubom prema van, koja se uvodi koso u dublje slojeve kože. Ispravnost aplikacije tuberkulina provjerava se palpacijom otekline na mjestu ubrizgavanja.

Prosudivanje reakcije – tumačenje rezultata tuberkulinske reakcije temelji se na:

- kliničkom pregledu otekline na mjestu ubrizgavanja tuberkulina,
- pregledom područnih limfnih čvorova, i
- utvrđenom povećanju debljine kožnog nabora, izmjerenog kutimetrom na mjestu ubrizgavanja tuberkulina, 72 sata (± 4 sata) nakon ubrizgavanja tuberkulina.

1) Negativna reakcija: ako se uoči samo ograničena oteklina, s povećanjem debljine kožnog nabora koje nije veće od 2 mm, bez ikakvih kliničkih znakova kao što su npr. difuzni ili jaki edem, eksudacija, nekroza, bol ili upala limfnih kanala ili regionalnih limfnih čvorova.

2) Sumnjiva reakcija: ako se ne uoče klinički znakovi kao što su: difuzni ili jaki edem, eksudacija, nekroza, bol ili upala limfnih kanala ili regionalnih limfnih čvorova i ako je povećanje debljine kožnog nabora veće od 2 mm, a manje od 4 mm.

3) Pozitivna reakcija: ako se uoče klinički znakovi kao što su: difuzni ili jaki edem, eksudacija, nekroza, bol ili upala limfnih kanala ili regionalnih limfnih čvorova ili ako je povećanje debljine kožnog nabora 4 mm ili više (dakle, govedo koje je na tuberkulinski test reagiralo povećanjem kožnog nabora od 4 mm smatra se pozitivnim i upućuje na klanje).

B) Postupak provođenja i prosuđivanja rezultata ponovljene tuberkulinizacije (retuberkulinizacije)

U slučaju kada je monotestom utvrđen sumnjiv rezultat reakcije potrebno je provesti:

- a) usporednu tuberkulinizaciju istovremenom primjenom bovinog i avijarnog tuberkulina, najranije po isteku 42 dana od provedenog monotesta, ili
- b) ponovljenu tuberkulinizaciju monotestom, najranije po isteku 42 dana od provedbe prvog monotesta.

Ubrizgana pojedinačna doza govedeg tuberkulina mora biti ne manja od 0,1 ml i ne veća od 0,2 ml, s tim da mora sadržavati najmanje 2.000 IJ govedeg tuberkulina. Ubrizgana pojedinačna doza avijarnog tuberkulina mora biti ne manja od 0,1 ml i ne veća od 0,2 ml, s tim da mora sadržavati najmanje 2.000 IJ avijarnog tuberkulina.

Avijarni se tuberkulin aplicira oko 10 cm od grebena vrata, a goveđi oko 12,5 cm niže, na liniji paralelnoj s linijom ramena. Kod mladih životinja kod kojih nema dovoljno prostora za odvajanje mjesta aplikacije na istoj strani vrata, tuberkulin se može aplicirati odvojeno (avijarni na jednu, bovini na drugu stranu), na identičnom mjestu u središtu srednje trećine vrata.

Kod ponovljene tuberkulinizacije monotestom, aplikacija se vrši oko 10 cm od grebena vrata.

Prosudivanje rezultata reakcije usporednog tuberkulinskog testa istovremenom primjenom bovinog i avijarnog tuberkulina

- 1) Pozitivna reakcija: reakcija na goveđi tuberkulin koja je više od 4 mm veća od reakcije na avijarni tuberkulin, ili prisutnost kliničkih znakova;
- 2) Sumnjiva reakcija: pozitivna ili sumnjiva reakcija na goveđi tuberkulin koja je od 1 mm do 4 mm veća od reakcije na avijarni tuberkulin i bez kliničkih znakova;
- 3) Negativna reakcija: negativna reakcija na goveđi tuberkulin ili pozitivna ili sumnjiva reakcija na goveđi tuberkulin koja je jednaka ili manja od pozitivne ili sumnjive reakcije na avijarni tuberkulin, i bez kliničkih znakova u oba slučaja.

Goveda u kojih se nakon intrakutane usporedne tuberkulinizacije provedene u svrhu retuberkulinizacije utvrdi pozitivna ili sumnjiva reakcija proglašavaju se pozitivnima.

Prosudivanje rezultata reakcije ponovljene tuberkulinizacije monotestom

- 1) Negativna reakcija: ako se uoči samo ograničena oteklina, s povećanjem debljine kožnog nabora koje nije veće od 2 mm, bez ikakvih kliničkih znakova kao što su npr. difuzni ili jaki edem, eksudacija, nekroza, bol ili upala limfnih kanala ili regionalnih limfnih čvorova.
- 2) Sumnjiva reakcija: ako se ne uoče klinički znakovi kao što su: difuzni ili jaki edem, eksudacija, nekroza, bol ili upala limfnih kanala ili regionalnih limfnih čvorova i ako je povećanje debljine kožnog nabora veće od 2 mm, a manje od 4 mm.
- 3) Pozitivna reakcija: ako se uoče klinički znakovi kao što su: difuzni ili jaki edem, eksudacija, nekroza, bol ili upala limfnih kanala ili regionalnih limfnih čvorova ili ako je povećanje debljine kožnog nabora 4 mm ili više (dakle, govedo koje je na tuberkulinski test reagiralo povećanjem kožnog nabora od 4 mm smatra se pozitivnim i upućuje na klanje).

Goveda u kojih se nakon ponovljene tuberkulinizacije monotestom utvrdi pozitivna ili sumnjiva reakcija proglašavaju se pozitivnima.

Postupak tuberkulinizacije i retuberkulinizacije, kao i tumačenje rezultata tuberkulinskih testova kod koza provodi se na identičan način kao kod goveda.

C) Unos rezultata u računalnu aplikaciju

U računalnu aplikaciju moguće je upisati samo cijele brojeve. To podrazumijeva da u slučaju negativne reakcije mogu biti upisani rezultati od 0, 1 ili 2 mm. U slučaju pozitivne reakcije mogu biti upisani rezultati od 4, 5, 6... i više mm (osim u slučaju uočenih kliničkih znakova,

kada može biti upisan bilo koji cijeli broj, ali se u aplikaciji naznači i prisutnost kliničkih promjena). Kao sumnjiva reakcija u aplikaciju se može upisati samo rezultat od 3 mm – no to je rezultat koji obuhvaća čitav raspon reakcija od 2.1 – 3.9 mm... (»reakcija veća od 2, a manja od 4 mm«). Zaokruživanje rezultata reakcije na cijeli broj, u ovom slučaju 3, nije matematičko, nego obuhvaća sve vrijednosti od 2.1 – 3.9 mm.

U slučaju sumnjive ili pozitivne reakcije ovlaštenu veterinar o istome dužan je odmah obavijestiti nadležnog veterinarskog inspektora i Upravu.

D) Postupanje nadležnog državnog veterinarskog inspektora ili službenog veterinara

Goveda u kojih se nakon jednokratne intrakutane tuberkulinizacije utvrdi pozitivna reakcija nadležni veterinarski inspektor ili službeni veterinar, mora uputiti na klanje te provesti druge mjere u skladu s Pravilnikom o mjerama za suzbijanje i iskorjenjivanje tuberkuloze goveda (»Narodne novine«, broj 110/10) i Pravilnikom o veterinarskim uvjetima za stavljanje u promet goveda i svinja (»Narodne novine«, broj 71/12).

Goveda u kojih se nakon jednokratne intrakutane tuberkulinizacije utvrdi sumnjiva reakcija moraju po isteku 42 dana biti podvrgnuta intrakutanoj usporednoj tuberkulinizaciji ili ponovljenoj tuberkulinizaciji monotestom, a nadležni veterinarski inspektor ili službeni veterinar, mora narediti provedbu mjera u skladu s Pravilnikom o mjerama za suzbijanje i iskorjenjivanje tuberkuloze goveda i Pravilnikom o veterinarskim uvjetima za stavljanje u promet goveda i svinja.

Goveda u kojih se nakon intrakutane usporedne tuberkulinizacije ili ponovljene tuberkulinizacije monotestom utvrdi pozitivna ili sumnjiva reakcija, nadležni veterinarski inspektor mora uputiti na klanje te provesti druge mjere u skladu s Pravilnikom o mjerama za suzbijanje i iskorjenjivanje tuberkuloze goveda i Pravilnikom o veterinarskim uvjetima za stavljanje u promet goveda i svinja.

E) Upućivanje pozitivnih goveda na klanje i uzimanje uzoraka na liniji klanja

Prilikom upućivanja na klanje, ovlaštenu je veterinar dužan, u skladu s *Uputom o načinu provođenja tuberkulinizacije i ostalih postupaka koji se provode u svrhu iskorjenjivanja tuberkuloze goveda u Republici Hrvatskoj*, pripremiti obveznu prateću dokumentaciju, koja se sastoji od:

a) svjedodžbe o zdravstvenom stanju na kojoj je naznačeno »TBC GOVEDA«,

b) pratećih obrazaca »Zapisnika – klanje TBC goveda«, iz računalne aplikacije: Obrazac 1, Obrazac 2 i Obrazac 3,

U slučaju da se pošiljka sastoji od TBC pozitivnih goveda podrijetlom s različitih gospodarstava, za svako gospodarstvo izdaje se posebna dokumentacija iz podtočaka a) i b) ovoga Dijela.

Ovlašteni/službeni veterinar na liniji klanja dužan je uzeti uzorke za laboratorijsku pretragu od svake pojedine životinje iz predmetne TBC pošiljke, na sljedeći način:

a) U slučaju vidljivih patoanatomskih promjena na trupovima zaklanih goveda, na laboratorijsku pretragu šalju se uzorci promijenjenih limfnih čvorova i promijenjenih parenhimskih organa (pluća, jetra, slezena i dr.).

b) U slučaju kada na trupovima nema vidljivih patoanatomskih promjena, na laboratorijsku pretragu dostavljaju se uzorci sljedećih limfnih čvorova/organa: retrofaringealni, bronhijalni, medijastinalni, supramamarni, mandibularni i mezenterijalni limfni čvorovi, te uzorak tkiva jetre.

F) Dodjela i održavanje statusa stada službeno slobodnog od tuberkuloze goveda

Stadu goveda koje je provedbom mjera predviđenih godišnjom Naredbom ispunilo sve uvjete predviđene za ostvarivanje statusa stada službeno slobodnog od tuberkuloze goveda ovlaštena je veterinarska organizacija dužna bez odgode izdati (upisati) status u računalnoj aplikaciji.

Za udovoljavanje uvjetima propisanim za održavanje stečenog statusa odgovoran je prvenstveno posjednik goveda.

Ovlašteni veterinar dužan je provjeriti u aplikaciji status stada prije izdavanja Svjedodžbe o zdravstvenom stanju za goveda iz predmetnog stada.

Ukoliko prilikom redovitog obavljanja veterinarske djelatnosti u predmetnom stadu ovlašteni veterinar uoči da stado ne ispunjava uvjete propisane za održavanje statusa, dužan je o uočenoj nesukladnosti obavijestiti nadležnog veterinarskog inspektora.

G) Promet goveda

Sva goveda starija od 6 tjedana, koja se stavljaju u promet, osim upućivanja izravno na klanje, ili na klanje preko sabirnog centra za klanje, moraju biti tuberkulinizirana, s negativnim rezultatom, unutar 42 dana prije stavljanja u promet. Ova odredba primjenjuje se na sva goveda, bez obzira na status stada podrijetla.

Sukladno članku 7. Pravilnika o veterinarskim uvjetima za stavljanje o prometu goveda i svinja, goveda se iz sabirnog centra moraju otpremiti na klanje što je prije moguće, a obvezno u roku od 3 radna dana, po dolasku u sabirni centar.

Svaka tuberkulinizacija provedena na zahtjev posjednika s ciljem stavljanja goveda u promet, uključujući i prvu tuberkulinizaciju teladi, obavlja se na račun posjednika.

U slučaju stavljanja u promet goveda mlađih od 6 tjedana, posjednik odredišnog stada mora osigurati da se takva životinja drži odvojeno od drugih životinja u stadu, sve dok se, najkasnije 30 dana od dolaska životinje u stado, ne provede tuberkulinizacija.

Novonabavljena goveda koja su tuberkulinizirana prije uvođenja u stado mogu biti ponovno tuberkulinizirana najranije 42 dana nakon prethodne tuberkulinizacije. Nakon provedene tuberkulinizacije na gospodarstvu ovlašteni veterinar dužan je uputiti posjednika, da ukoliko namjerava govedo stavljati u promet, isto može učiniti unutar 42 dana od provedene tuberkulinizacije. U protivnom prije stavljanja u promet, osim upućivanja izravno na klanje, govedo koje se stavlja u promet mora biti ponovo tuberkulinizirano, s tim da od prethodne tuberkulinizacije mora proteći najmanje 42 dana.

II.

Ovaj Naputak stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 322-02/12-01/82

Urbroj: 525-10/0264-12-1

Zagreb, 9. studenoga 2012.

Ministar

**Tihomir
Jakovina, v. r.**